

DÉLMAGYARORSZÁG

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

77. évfolyam, 93. szám
1987. április 21., kedd

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Elégedettségünk eredői

A Tömegkommunikációs Kutatóközpont munkatársai felmérést készítettek: gondolkodásunkban milyen összetevőkből alakul ki, hogy elégedetlenek, vagy éppen elégedettek vagyunk helyzetünkkel. A több mint 3300 megkérdezett tizenkét tényezőt rangsorolt és az összesítésben a „pénz, anyagiak” kategória került az első helyre. Ez — az absztrakciós számítások szerint — ötödik részben befolyásolja, hogy elégedettek vagy kiábrándultak vagyunk. Elmaradt mögötte a „család”, a „munka”, a „pszichikus értékek” és az „egészség” is, hogy csak a kevésbé hátul kullogókat soroljam.

Végeztek hasonló kutatómunkát olyan országokban is, ahol a miénknél lényegesen magasabb az egy főre jutó évi GDP. S lassunk csodát. Ott is hasonló rangsorhoz lyukadtak ki. Az informatika egyre gyorsuló fejlődése, a mind bőségebb információáramlás a különböző életágak élők igényeit közelíti egymáshoz. Az igények valamennyi szintű kielégítéséhez pedig minden árugazdaságban elsősorban pénzre van szükség.

A valutaátszámítási táblázatok előtt hányszor és hányszor számolgatjuk, mennyit ér a mi forintunk. Az ideit, újból 8 százalékos leértékelés után az eredmény már cseppet sem ad okot az elégedettségre. Ez a számolgotás azonban nem lehet igazán alap mészemenő következtetéseket levonására, a határokon túli életviszonyokat illetően. Tisztább és többet mondó jelzőszámot kaphatunk, ha azt vizsgáljuk, hogy egy-egy országban az egy órai, napi, heti, havi átlagbérből az anyagi javaknak mekkora mennyisége: hatja magáénak a bennszülött az ottani áruviszonyok mellett. S ha már a számolgotásnál tartunk, nem kell megállapítani, hogy itthoni átlagfizetés átszámítva az éppen aktuális szorzókulccsal, ma már nemcsak a legdrágább országokban, még a megélhetés minimumához sem elegendő.

Ilyen keveset dolgoznánk? Korántsem. Nemzetközi kutatóintézetek felmérései szerint Európában a legtöbb időt munkára fordító nemzetek közé soroltunk. Ilyen kicsit ér a munkánk. Sajnos, igen. Valamikor — körülbelül másfél évtizede — a földrajz-könyvünkben azt kellett megtanulnunk: mekkora előny hazánknak, hogy széles rónáinkon, dunántúli dombjainkon megterem az ország élelme, sőt, még külföldi asztalokba is jut a borainkból és más élelmiszereinkből. Indiát pedig kollektíve azért sajnáltuk, mert soknemzetiségű népének milliói éheztek. S lám, mára a nagy ország élelmiszerből exportőr lett. A tudomány és a technika újdonságainak hatására lényegesen megváltozott az árak többségének előállítási lehetősége. S ennek az átrendeződésnek megfelelően átalakultak a világgiazi értékrendek. Még néhány éve is az élelmiszerek nemzetközi cserearányainak javulását reméltük. Mondván: a nyomott árak nem maradhatnak tovább. Jött is a változás. Tavaly tovább ereszkedtek lefelé az árszálán. A jövőben kisebb árnövekedések — a kereslet-kínálat változó viszonyainak megfelelően — előfordulhatnak, de naivság lenne azt hinni, hogy akár az öt évvel ezelőtti árak visszaállnak valamikor is. Ugyanezt a tendenciát még néhány ágazatban — például a kohászatban — végigkísérhettük volna.

Úgy érzem, nemzeti méretekben képtelenek voltunk, vagyunk felmérni és elhinni a világgazdaságban, zajló változások nagyságrendjét. Talán ez az egyik legfőbb akadálya annak, hogy késnek reagálásaink. Gyakran emlegetik mostanában: a jó elhatározásokat nem követi a végrehajtás következetessége. Nem szabadna elfeledni, hogy a két tényező között dialektikus kapcsolat van. Csak azok a határozatok végrehajthatók, amelyek olyan alapokra kíváncznak, amelyek valóban megvannak. S még valami: az egymásra épülő építményben az elemeknek feltétlenül illeszkedniük kell egymáshoz.

A Tömegkommunikációs Kutatóközpont szakemberei arra is kíváncsiak voltak, válaszadók mitől várják azt, hogy elégedettebb emberek lesznek vagy fél évtized múlva. A következő megállapításokra — azt hiszem — érdemes odafigyelni: „... az életükkel elégedetlen emberek, mivel szívesebben tartják a bajok okának a kedvezőtlen külső feltételeket, vagy akár a nehéz, hajszolt életmódot, ami ellen nem lehet semmit tenni, kevésbé gondolnak arra, hogy helyzetükön önről, öntevékenyen kellene változtatni.” Tehát a passzivitás nem önmegsemmisítő.

Manapság elégedett vagy elégedetlen emberből van több a Duna-Tisza mentén? Kategorikus választ adni erre a kérdésre nehéz lenne. Hiszen az elégedettség — elégedetlenség egyenesnek mérhetetlenül sok pontja van. Mivel anyagi javaink alapvetően az ország gazdaságából erednek és ebben most az eddig megszokottnál nagyobbakról, gondokról szól az előrejelzés — elég csak a hozzáadott értékadó és a személyi jövedelemadó egy éven belüli bevezetésére gondolni —, egészen bizonyos, e skálán is jelentős elmozdulások lesznek. Nem a pillanatnyi rezgésekre, hanem a nagyobb időt igénylő tartós elmozdulásokra kellene inkább figyelni, hogy egyszer a valutaátszámítási kulcsok előtti számolgotásból azzal forduljunk el: Valamivel többet ér a világgiazi, az a munkánk.

Böle István

Formahiány

Lassan évtizede osztogatnak hazánkban is formatervezési nivódijakat. Az utóbbi években a zsűrizés — enyhén fogalmazva — vitatható eredményeket hozott. Otromba külsőkért, harmóniáért, célszerűségért nélkülöző megoldásokért hullott a babér (és pénz) a hazai formatervezők fejére (és zsebébe). (Tisztelet azon kivételeknek, akik valóban mesteri munkájukért részesedtek e jutalomból).

Az idén először alaposan racionalizálták az elbírálás rendszerét. Különválasztották a fogyasztási cikkeket és a beruházási javakat. S csak az utóbbiak részére írtak ki pályázatot. Hogy mennyire csak megszokásból, a betűre nem is figyelve adták be eddig a pályaműveket, azt az jelzi, hogy az alapvető kitétel ellenére az idei versengésben is több abszolút fogyasztási cikkel akartak díjat nyerni gyártók és tervezők.

Végül negyvenkét vállalat több mint hatvan terméke felelt meg a kiírás alapvető követelményének. Először a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének szakemberei vizsgálták meg a versengő termékeket. Ok arra voltak kíváncsiak, hogy műszaki színvonaluk megfelel-e az elvárásoknak, a konstrukciók tartalmazzak-e új megoldásokat, és miként érvényesülnek a produktumban a gazdaságossági szempontok. Az első szűrőn átjutott pályamunkákat nemzetközi zsűri vette szemügyre, kizárólag formatervezési és esztétikai szempontok szerint. A fejlettebb formakultúrához szokott szakemberek meglepődtek azon, hogy milyen felkészületlenek egyes pályázók. Nemegyszer rosszul dokumentálták termékeiket, más-kor a kivitelezés gyengéi hiúsították meg az értékel-

Egész közgazdasági iskola bizonygatja már, hogy a XX. század utolsó harmadában zajló második ipari forradalom alaposan átrendezte a fogyasztónál célba érő árak költségösszetevőit. Míg korábban minden ráfordítás 85—90 százalékát a gyártás során használták fel, addig most a pénz harmadolódik az új termék kikísérletezése, a gyártás és a piaci költségek között a legfejlettebb országokban. (Az arányok körül vannak viták, de azt senki sem vitatja, hogy a kutatásokra és az eladásra költött pénzek súlya több nagyságrenddel nőtt.) A piaci munka része a termék megjelenése. Pszichológusok a megmondható, milyen döntő szerepe van az emberi döntésekben az első benyomásoknak. Ez pedig egy fogyasztási cikk, de még a termelőeszközök esetében is a külsőből adódik.

hetőséget. A jelentkezők olykor olyan cikktől reméltek díjat, amellyel kapcsolatosan inkább titkolniuk kellene, hogy valamennyi közülük van az előállításukhoz. Végül a zsűri a lehetséges huszonegy díjból tizenötöt kiadott.

*

Vásárhelyen, a Törnyai Múzeumban környezetünk tárgyaiból rendeznek három teremben kiállítást. Katalógus híján elég nehéz az összeállítás koncepciójára következtetni. Persze, a rendező hiányosságai egy gyors, a bemutatott tárgyak közötti séta után nyilvánvalóak, de azért a magyarázkodásra kíváncsi lenne a betévedő látogató.

A bemutatott a Hódiköt modelljei uralják. Ez nem lenne baj, ha a ruhák igazán bemutatóra kíváncsiak lennének. Ám, még az is érthetetlen, hogy milyen megfontolás alapján kapta az egyik kollekció a formatervezői nivódiját. Az anyagok nem igazán korszerűek. A szabáson, kivitelezésen csak erre a gyárra jellemző — akárcsak parányi — egyéni vonást nehéz lenne felfedezni. A kék, a fehér és a fekete itt az uralkodó szín. Ugyebár, már egy ideje a legnagyobb divatdiktátoroknak nem ez a véleménye? A kiállítóterembe fajansz-

Tizenöt díj — kérdőjelekkel

Üveggyáraink most már képesek a nem fazonformák produkálására is.

*

— A rossz, csúnya csomagolás miatt érik-e károk a Dél-Alföld vállalatait az exportpiacokon? — kérdeztem Nagy Sándort, az Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet (ACSI) területi tanácsadó szolgálatának vezetőjét.

— Kétségtelen tény, hogy a korszerű csomagolóanyagokból használhatnának többet ebben a térségben. Az esztétikum hiányánál több kárt okoz a hozzá nem értés. Például ha fémet és műanyagot szorítanak be egy rakatba. A technológusok például már nagyon szeretnek a készáru biztonságos és sérülés nélküli szállításának problémájával foglalkozni. Persze, a sérült árukat odakint a gyártó költségére festik le ismét, javítják ki.

— Nincs pénze a vállalatoknak a külső javítására?

— Ezt nem lehet kijelenteni. Nem egy helyen a kapkodás a jellemző. Hirtelen támad valakinek egy ötlete, és a megvalósítását már a jövő hétre kéri. Nemegyszer az új csomagolás „mutatvány” segédesszé válik. Szerencsére azért már vannak a végiggondolt programokra is példák. De a jelenleginél ebből sokkal több kellene.

B. I.

Kádár János Svédországba látogat

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára, az Elnöki Tanács tagja Ingvar Carlssonnak, Svédország miniszterelnöké-

nek, a Szociáldemokrata Munkáspárt elnökének meghívására április 21-én, kedden hivatalos látogatásra Svédországba utazik.

Húsvét

Mai és felelevenített régi ünnepi szokások nyomába eredt fotóriporterünk, Schmidt Andrea. Úgy tűnik, itt-ott még ma is élnek a locsolás hagyományos — vödörrel, kútvízzel végzett változatai. A víz hőfokát ismerve nem is csoda, ha a lányokat szorosan kellett tegnap fogni. Bár az ősi, patlakban való megfürdőzésnél még ez is jobb egy fokkal. (Részletes locsolási beszámolókat az 5. oldalon olvashatják!).

